

Hírek a börtönvilágból

Reformtervek Belgiumban

Belgium átfogó reformra készül a börtönbüntetések terén. Az egy év szabadságvesztés- büntetésnél rövidebb időtartamú büntetéseket eltávolítanák a büntető kódexből, helyette a szabadságvesztés-büntetés alternatívái kerülnének előtérbe.

A tervet azzal indokolták, hogy a 12 hónapnál rövidebb szabadságvesztés-büntetés nem hoz hatékony változást. Sokkal jobban érvényesül a reintegrációs folyamat a börtönön kívül, mivel könnyebb a bűnelkövetőket rávenni arra, hogy belássák a társadalmilag helytelen magatartásukat és annak következményeit. Ezen kívül az öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető cselekmények esetében a büntetés felének letöltése után automatikus lenne a szabadulás. Koen Geens igazságügy-miniszter szerint a börtönök éves költségvetése ezáltal jelentősen csökkenne.

A tervek ellenzői úgy látják, hogy az új szabályok miatt a visszaesési ráta nőni fog, a kisebb súlyú büntettek elkövetőit semmi sem fogja visszatartani attól, hogy újabb bűncselekményt kövessenek el.

Forrás: Belgium to scrap prison sentences less than 1 year from penal code. Independent News, 2015.03.22.

Finnország sikeres börtönei

A finnországi Kerava nyitott börtön elítéltej mintagazdaságot hoztak létre. Az üvegházban gondozott növényeket ünnepek előtt tavaszi, őszi, téli vásár keretében is értékesítik. A tavaszi vásár különösen sok érdeklődőt vonz.

Az intézet sajátossága, hogy nincsenek zárok, kapuk, a személyzet nem visel egyenruhát. Minden nap 70 elítélt dolgozik a bv. intézet üvegházában, zöldségüzletet tartanak fenn a városban, a fogvatartottak 8 dollárt (kb. 2 300 forintot) keresnek óránként, maguknál tarthatják a mobiltelefonjukat. A munkavégzés helyett tanulni is lehet, valamint mód nyílik a felügyelet melletti kempingezésre és horgászásra is. Szökési kísérlet esetén automatikus következmény a zárt intézetben történő elhelyezés.

Már az 1930-as évektől kezdve léteznek nyitott intézetek Finnországban. Manapság a fogvatartottak zöme a szabadulás előtti utolsó fázisban kerül ide. Tapio Lappi-Seppälä, a Helsinkii Egyetem Kriminológiai Intézetének vezetője úgy nyilatkozott, Finnországban általános szemlélet, hogy nincs értelme a bűnelkövetőket egyszerűen csak elzárni a társadalomtól, mindenki meg kell látni a tehetséget, a lehetőséget, ami segíti a rehabilitációt.

Néhány évtizeddel ezelőtt európai viszonylatban még Finnországban is kiemelkedően magasak voltak a bebörtönzési arányok. Az 1960-as években a

skandináv országok kutatói vizsgálni kezdték, milyen időtartamú szabadságvesztés-büntetést kell alkalmazni, hogy a büntetés tényleg elősegítse a bűnözés csökkentését. Ezt követően három évtizeden keresztül lépésről-lépésre átalakították a büntetés-végrehajtás rendszerét. Ma már a bebörtönzöttek száma az egyik legalacsonyabb Európában.

A finn elítéltek egyharmada kerül nyitott börtönbe. A Büntetőjogi Szankciók Hivatala felmérése szerint az innen kikerülő ex-fogvatartottak között a legtrikább az újabb bűncselekmény elkövetése. A nyitott börtönök fenntartása jóval kisebb összegbe kerül. Esa Vesterbacka, a Hivatal vezetője úgy gondolja, hogy a látványos költségcsökkenés a védelmi és a biztonsági berendezések hiányával magyarázható.

A Helsinkéhez tartozó Suomenlinna-sziget intézetét sok külföldi is ismeri. Ez annak köszönhető, hogy a szigetet az UNESCO a világörökség részeként kezeli. Nyáron rengeteg turista keresi fel a sziget szálláshelyeit és a helyi látványosságokat. A kinti lakosságot léckerítés választja el a börtön területétől. A helybeliek egyetértése kíséri a börtön működését. A közösség úgy látja, hogy a fogvatartottak hasznos munkát végeznek, hiszen a történelmi jelentőségű helyek és a közterületek tisztán tartásában is részt vesznek.

Forrás: Rae Ellen Bichell: In Finland's „open prisons” inmates have the keys. World EIN News, 2015.04.15.

A legnagyobb kínai börtönök

Kínában a büntetés-végrehajtás változatos képet mutat, a hagyományos zárt büntetőintézetek némelyike szinte kisváros méretűre növekedett.

A Shenyang városi börtön, Liaoning tartomány fővárosa, Shenyang közelében 120 millió dollár (kb. 34 milliárd forint) felhasználásával épült fel 2003-ban. Öt intézet áll egymás közelében: az „Újonnan érkezők börtöne”, a Shenyang I., a Shenyang II., a Shenyang női börtön és a börtönkórház. Az épületek által elfoglalt területen 20 ezer főt tartanak fogva, a börtönökben az egyes zárkák 12 fősek. A nagyszabású komplexum közelében füves területek vannak, futballpálya és jól felszerelt tornaterem is épült. A sok zöld felület miatt a börtönt Kertbörtönnek is hívják.

A Shandong tartományi börtön autó- és cipőgyárat is működtet. A Baoanzhao tartományi büntetőintézetben belül nyolc egységet különítenek el, ezek a következők: Baoanzhao börtön, Wutai börtön, Wulan börtön, Női börtön II., Börtönadminisztráció Keleti Központ, Egészségügyi Központ II., Víz- és elektromos hálózat igazgatósága, Baoanzhao Mezőgazdasági és Kereskedelmi Vállalat. A komplexum területén 6 ezer fogvatartott él. Az intézetben dolgozó tanárok, orvosok, nővérek nemcsak a hivatásukat gyakorolják, hanem funkciójuk kettős, a börtön biztonságáért is felelnek.

A Heilongjiang Nehe börtön 1955-ben épült, majd azóta sokféle reformon esett át. A mezőgazdasági jellegű intézet 106 km² földdel rendelkezik, a börtönépületek több mint 60 ezer m²-nyi területet foglalnak el. A korábban Laolai börtönként

ismert Heilongjiang mega-büntető intézet új neve 2013-ban Nehe intézet lett. A börtön többször került a figyelem középpontjába az ott elkövetett öngyilkosságok miatt.

Forrás: China mega-prisons. BBC News, 2015.06.15.

Skót stratégiai program

A skót kormány öt éves országos stratégiai programot hirdetett meg a fiatalok bűnözésének megelőzésére. A 2015 júniusában megtartott „Fiatalok bűnelkövetők az igazságszolgáltatás rendszerében” című konferenciát Michael Matheson igazságügy- miniszter nyitotta meg, beszédében megemlítette, hogy 2011 óta 70%-kal csökkent a 18 év alatti fogva tartott személyek száma. Ezt az eredményt a 2011 óta megvalósult, a teljes rendszert felölelő fejlesztéseknek tudta be, amelyek az igazságszolgáltatáson belül éppen a bekerülő fiatalokra fókuszálnak, hatékonyan alkalmazva a jogszabályok adta elterelési és támogatási eszközöket. A projektek megtervezéséhez szükséges statisztikai adatokat a Skót Bűnügyi és Igazságszolgáltatási Kutatóközpont szolgáltatta. Az új büntetőpolitikai stratégiában továbbra is prioritás élvez a preventív eszközök alkalmazása.

Forrás: Justice secretary announces youth offenders strategy. Scottish Legal News, 2015.06.17.

Tervezett változások Indiában a fiatalok bűnelkövetők megítélésében

A Legfelsőbb Bíróság által létrehozott bizottság – Madan B. Lokur bíró vezetésével – a fiatalok bűnelkövetők életkörülményeit vizsgálta. A szakemberek a felmérés után megállapították, hogy a fiatalok 40%-ának ugyanolyanok vagy akár rosszabbak a körülményei otthon, mint a felnőttek számára fenntartott börtönökben.

A 18 év alatti fiatalokat, akik ellen büntetőeljárás indult, vagy akiket már végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, bizonyos feltételek esetén rehabilitációs otthonokban helyezik el. Az Országos Bűnügyi Nyilvántartási Hivatal jelentései szerint 2012-ben a fiatalok bűnelkövetők száma 33 887 volt. 2002 és 2012 között ez 142%-os emelkedést jelent.

Az indiai kormány a büntetőjog átalakításán fáradozik. A 16–18 év közötti fiatalokat még jelenleg is a felnőttekkel azonos elbírálás alá helyezik, amennyiben a jogszabályokban felsorolt súlyos bűncselekményt, például emberölést, szexuális bűncselekményt követnek el.

Lokur bíró tarthatatlannak találja a jelenlegi büntetőeljárás gyakorlatot. A bizottság javaslata, hogy hozzák létre az Indiai Gyerekvédelmi és Jóléti Szolgálatot, ami kerületenként egy-egy kisebb gyermekvédelmi egységet szervez. Ezek az egységek képesek lesznek felmérni a fiatalok bűnözésével kapcsolatosan kockázatot jelentő családokat, és lépéseket tudnak tenni a védelmükre is.

Forrás: 40% of juvenile delinquents in homes worse than jails. Hindustan News, 2015.05.02.

Konferencia a radikalizálódásról Romániában

2015 júniusában Bukarestben kétnapos konferenciát tartottak a börtönbeli radikalizálódás veszélyeiről, az európai büntetés-végrehajtás egészét érintő kérdés stratégiai kihívást rejt magában. A résztvevők az európai börtönökben tapasztaltakat beszélték meg: szóba kerültek a börtönvezetés, valamint a pártfogó felügyeleték témához kapcsolódó tapasztalatai, továbbá a még mindig érezhető gazdasági válság hatása, illetve a börtönszemélyzet létszámának csökkenése és a börtönprogramok hatékonysága is. Vizsgálták azt is, hogy a nyitott intézetek hogyan működnek együtt a magáncégekkel, civil szervezetekkel, a helyi lakossággal. Kérdésként felmerült az is, hogy a nyitott intézetek valóban jobban felkészítik-e az elítélteket a társadalomba való visszatérésre, mint a zárt börtönök.

Forrás: Conference about radicalism in European prisons. EIN News, 2015.06.05.

Az EU támogatásával indult képzési program Törökországban

Törökország az Európai Unió támogatásával börtönharmonizációs program keretében ezernapos képzési programot indított a börtönszemélyzet számára. A kezdeményezés 1,9 millió euró (kb. 588 millió forint) költséget jelentett, a projekt kivitelezéséhez az Egyesült Királyság és Portugália nyújtott szakmai segítséget. Az elérni szándékozott cél egy jól működő, standardizált büntetés-végrehajtási rendszer kialakítása, amely biztosítja a rehabilitációs folyamatot, képes a bűnelkövető háttérének feltérképezésére és ennek megfelelően látja el a reintegrációs funkcióját.

Forrás: Turkey, EU conclude prison reform programme. Turkish News, 2015.06.12.

Új-Zéland börtönőrei kamerát viselnek

Új-Zéland bv. intézeteiben kísérleti program keretében egyenruhára rögzített kamerákat alkalmaznak. A büntetés-végrehajtásért felelős miniszter újabb ezer darab kamera és szúrásnak ellenálló mellény gyakorlati alkalmazását jelentette be.

A börtönigazgatóság azt reméli, hogy a rendbontó események száma csökken, hiszen az eszközöket eddig már két bv. intézetben tesztelték eredményesen. A tervek szerint az ezer kamerát a Wellington közelében álló Arohata női börtönben helyezik el. A gyakorlatban a kamera használata úgy történik, hogy bármilyen incidens esetén a fegyőrök bekapcsolják azt, hogy hitelesen rögzítsék az eseményeket.

Peseta Sam Lotu-Iiga miniszter szerint a szúrásbiztos mellény és a ruhára rögzíthető kamera biztonságosabbá teszik az intézeteket. A hírhedtebb börtönökben még májusban 3 500 fegyőr kapott az új típusú védőmellényből.

Forrás: NZ prison guards to wear body cameras. New-Zeland Herald, 2015.06.25.

Imázsépítés egy japán rehabilitációs központban

A Yamaguchi prefekturátusban található Mine Rehabilitációs Központban öt női fegyőr táncsoportot hozott létre. A csoport 21–33 év közötti fiatalokból áll, akik a börtön által szervezett fesztiválokon és a börtöntermékeket árusító vásárokon lépnek fel.

A táncsoport először 2014-ben szerepelt a civil közönség előtt. A börtön vezetője, Hiromi Kobayashi úgy látja, hogy szükség van ilyen jellegű kezdeményezésekre is, hiszen a lakosság csak egy gépezetet lát a büntetés-végrehajtásban, pedig fontos, hogy felismerjék, hogy a szabályokon nyugvó szigorú keretek között is emberek dolgoznak. Szeretnék elérni, hogy a női börtönszemélyzet utánpótlásával se legyenek gondok, és sok lelkes fiatalat vonzzon ez a pálya.

A 800 női és 500 férfi fogvatartott elhelyezésére szolgáló börtön 2007-ben nyílt meg. Az Igazságügyi Minisztérium jelentése szerint a női fegyőrök egy jelentős része kevesebb, mint három éven belül elhagyja a pályát, náluk kétszer akkora esély van erre, mint a férfi fegyőröknél. 2007 óta csökken az intézetben a fogvatartottak száma, a női elítéltek esetében azonban stagnálás figyelhető meg.

A toborozás egyik eszköze a táncsoport létrehozása, a kezdeményezés igyekszik rámutatni arra, hogy a bv. intézetekben összetartó csapatmunka folyik, s a csapat tagjai ugyanolyan átlagemberek, mint bárki a kinti társadalomban. Az illetékesek 2018-ra szeretnék elérni, hogy országos szinten legalább 200 női fegyőr csatlakozzon a bv. szervezethez.

Forrás: Yuri Iwasaki Kyodo: Female prison guards form dance group to improve profession's image. Japan Times News, 2015.06.02.

A kenyai börtönszemélyzet lakhatatlan szállása

A Nakuru GK intézetben a börtönszemélyzet tagjainak szállása évek óta úgyszólván lakhatatlan. Az épületekben kartondobozok és műanyag lapok helyettesítik a térelválasztást, a házakban már többször kárt okoztak az áradások is. Mivel a tető is beázik, nagymértékben megnő a tüdőgyulladás kockázata. A bv. intézethez 548 fegyőr tartozik, közülük 278 fő kapott helyet a fenti ideiglenes szálláson, a többiek más, külső helyszínen laknak. 2010-ben érkeztek az utolsó újoncok a börtönbe, akkor 60 fő állt szolgálatba. Az ígért fizetés és szállás csalóka volt, azonban ez utóbbi lassan elviselhetetlenné válik számukra.

Forrás: Uninhabitable places prison warders. Kenya News, 2015.07.06.

Szigorodik a látogatás a kanadai bv. intézetekben

Az új börtönlátogatási szabályokat sok kritika éri, mivel ezentúl a börtönszemélyzet szubjektív értékítéletére alapozva lehetőség nyílik a látogatók motozásra is. A Kanadai Börtönszolgálat illetékesei úgy nyilatkoztak, hogy az új szabályok bevezetésével a látogatók privilégiumai megszűnnének, és ezáltal a szövetségi börtönök teljes mértékben biztonságos területté válnának. A Szolgálat szerint mi-

nimálisra csökkenne az esélye annak, hogy maguk a látogatók csempésszenek be tiltott tárgyakat. A szakemberek az új szabályok hasznossága mellett érvelnek, mivel a látogatókat pont a szubjektív alapon eldönthető és bárkivel szemben alkalmazható ellenőrzés tartaná vissza attól, hogy megkíséreljenek drogot, fegyvert vagy bármilyen más tiltott tárgyat a börtön területére bevinni.

A látogatók, ügyvédek, a börtönökkel dolgozó külső cégek alkalmazottai már most tiltakoznak a szigorítások ellen, hiszen az esetleges gyanú is megalapozza az új szabályok alkalmazását. Bárhol a börtön területén ki lehet jelölni olyan zónákat, ahol a fent említett fokozott ellenőrzés lefolytatható. A Szt. Leonard Társaság az új módszer drogfüggő fogvatartottakra gyakorolt hatása miatt aggódik. Randall Garrison szakértő is kritizálta a döntést, mivel a fenti intézkedések megvalósításával párhuzamosan nincsenek elkülönítve források a drogfüggők kezelésére és a rehabilitációra.

Jeremy Laurin szóvivő írásban azt a tájékoztatást adta a Star című újságnak, hogy a kormányzat szerint a drog használata rendkívül nagy probléma a börtönökben és erre a jövőben jobban oda kell figyelni. A fenti szigorítás a Kanadai Börtönszolgálat által meghirdetett „Drogmentes börtönök” program egyik lépésének tekinthető.

Forrás: Alex Boutilier: Ottawa tightens prison visitor rules, citing drug crackdown. Canada Star, 2015.07.04.

A rokonokkal való kapcsolattartás nehézségei a thaiföldi börtönökben

Az Igazságügyi Minisztérium elrendelte, hogy országos szinten, 143 büntető intézetben vizsgálják át a rokonok számára biztosított látogatási rendszert, tekintettel a börtön személyzet negatív hozzáállására. Paiboon Koomchaya igazságügy-miniszter felkérte a büntetés-végrehajtás vezetését, hogy készítsen jelentést a családdal való kapcsolattartás rendszeréről és körülményeiről.

A beérkezett panaszok alapján nyilvánvaló, hogy a látogatók számára fenntartott helyiségek elhanyagoltak, kevés a tiszta mosdó és nincs elegendő parkolóhely, a fegyőrök hozzáállása a találkozások felügyelete során negatív. A börtönökben működő üzletek jóval magasabb áron értékesítenek minden terméket, mint a szabad életben.

Forrás: Overhaul set for prison family services. Bangkok Post, 2015.06.24.

Női fogvatartottak Kínában

Az elmúlt évtizedben Kínában a női fogvatartottak aránya a férfiakénál erőteljesebben emelkedett, a teljes börtönpopuláció 6,3%-át teszik ki – a Dui Hua non-profit jogvédelmi szervezet jelentése szerint. A női elítéltek többek között fiatalkorúak intézeteiben, drogrehabilitációs és átmenteti központokban vannak elhelyezve.

A Kínában és az Egyesült Államokban tevékenykedő szervezet azt is kutatja, hogy miért nő folyamatosan a női fogvatartottak létszáma. Dr. Cheng Lei, a Renmin Egyetemen található „Büntetőeljárás és Reform” Központ igazgatója

szerint az utóbbi néhány évben a nem erőszakos bűncselekmények, mint a drogsempészség, telekommunikációs csalás száma jelentősen megnövekedett.

A Kínában bevezetett antikorrupciós kampány eredménye az is, hogy vesztegetési ügyek kapcsán sok nőt ítéltek el. Dr. Cheng szerint az erőszakos bűncselekmények elkövetése nem köthető a női fogvatartotti létszám látványos emelkedéséhez. Megfigyelhető, hogy a női elítéltek zöme családon belüli erőszak áldozata is volt egyben és ennek következtében követett el bűncselekményt. A növekvő női elítélt-létszám miatt a jövőben a kormánynak jobban át kell gondolnia a büntetés-végrehajtás terén tervezett változásokat.

Minden tartományban csak egy, női elítéltek számára fenntartott intézet működik. A családtagoknak sokszor hosszú utat kell megtenniük, hogy a fogvatartott hozzátartozójukkal tudják tartani a kapcsolatot. Az új intézetek is külterületen épültek, amelyek felkeresése közlekedési nehézségekkel jár. 2013-ban Dr. Cheng kutatást végzett a családdal való kapcsolattartás kérdéséről. Azt a következtetést vonta le, hogy a női fogvatartottak számára nagy problémát jelent a család hiánya és jóval gyakrabban szeretnék őket látni.

Forrás: Celia Hatton: Why is China's female prison population growing? BBC News, Beijing, 2015.06.25.

Női bűnelkövetők támogatása Skóciában

Michael Matheson igazságügy-miniszter ellátogatott az edinburghi székhelyű Willow Szolgálathoz, amely azokat a nőket támogatja, akik bűnelkövetőként bekerültek valamilyen formában az igazságszolgáltatás rendszerébe. Az eddigi 12 program lebonyolítása során 639 500 angol fontot (kb. 284 millió forintot) használtak fel. A Willow Szolgálat további 154 000 angol fontot (kb. 68 millió forintot) kap, hogy folytatni tudja a már megkezdett projektjeit.

A tervek jelentős változások végrehajtását jelentik, az illetékesek nagy előrelépés akarnak tenni a női fogvatartottak helyzetét illetően. 2013 és 2015 között a skót kormányzat több mint 3 millió angol fontot (1,3 milliárd forintot) ad 16 olyan projekthez, amelyek a Női Elkövetőkért Bizottság ajánlásai mentén haladva a női elkövetőket támogatják az igazságszolgáltatás rendszerén belül.

Michael Matheson a Willow Szolgálatnál tett látogatása kapcsán kiemelte, hogy a jelenlegi, visszaesés csökkentését célzó programok nagyon fontosak, legfontosabb lépésként segítséget nyújtanak a női fogvatartottaknak, hogy tartani tudják a kapcsolatot a családdal és a társadalommal.

Jelenleg Skócia rendelkezik Észak-Európában a második legnagyobb női fogvatartotti populációval, amely 2002 és 2012 között megduplázódott. A szakemberek széles körű tapasztalatokkal bírnak a női elítéltek problémái terén, a nemzetközi gyakorlat eredményeit felhasználva készülnek az új, visszaesési ráta csökkentését célzó programok.

Forrás: Government to fund projects to tackle problems of women in custody. Edinburgh Reporter, 2015.06.10.

Elítélt nők és gyerekeik Botswana börtöneiben

A Botswana Börtönszolgálat 2015 elején tette közzé a fogvatartottakra vonatkozó statisztikai adatait. A jelentésből kiderült, hogy a női elítéltek közül 20 fő tölti szabadságvesztés-büntetését gyermekével együtt.

Wamorena Ramolefe szóvivő elmondta, hogy a gyerekek közül néhánynak az anyja külföldi állampolgár, aki Botswana területén követett el bűncselekményt és éppen szabadságvesztés büntetését tölti.

A szabályok szigorúak, a csecsemők csak az elválasztásig maradhatnak az anyjukkal együtt, ezt követően közeli rokonnál vagy gyermekvédelmi szervezetnél helyezik el őket. A bv. intézetben élő anyák és csecsemők szükségleteiről, ruháiról az állam gondoskodik.

Forrás: Twenty babies behind bars in Botswana prison. Star Africa, 2015.02.04.

Idős elítéltek Szingapúrban

Szingapúrban az idős elítéltek számának növekedése miatt bizonyos változásokra volt szükség a bv. intézetekben. A Changi börtönkomplexumban 17 olyan zárkáját alakították ki, amely az idős elítéltek igényeihez igazodik. A zárkák rámpával, korlátokkal felszereltek, minden bútor széle lekerekített. A zuhanyozóban ülve lehet tisztálkodni, a vízcsapok nyomógommbal nyithatók meg. A padló speciális csúszásgátló burkolattal rendelkezik.

A Szingapúri Börtönszolgálat 2015-től írt ki pályázatot 23 zárka átalakítására. A Straits Times című újság kérdéseire Adrian Lee börtönfelügyelő válaszolt, aki elmondta, hogy az idős elítéltek érdekében történt átalakítás mellett szem előtt tartották a börtön biztonsági előírásait is.

A szingapúri börtönnépesség alacsonynak számít, a 60 év feletti fogvatartottak létszáma viszont emelkedik. 2006-ban a 126 fő időskorú a teljes populációnak csak az 1,1%-át tette ki, az utóbbi három év alatt számuk ugrásszerűen megnövekedett, elérte a 418-t, ami már a börtönpopuláció 4,3%-a. Ha a növekedés hasonló módon folytatódik, akkor 2030-ra az idős elítéltek aránya 19% lesz.

Forrás: Singapore prison cells for elderly inmates. AsiaOneNews, 2015.05.18.

Öngyilkosság a francia börtönökben

Az Országos Demográfiai Tanulmányok Intézete (INED) legutóbbi jelentésében kifejtette, hogy a franciaországi börtönökben az elítéltek halálát az esetek 50%-ában öngyilkosság okozza. Hétszer akkora gyakorisággal fordul elő a fogvatartottak között az öngyilkosság, mint a kinti lakosság körében.

Az INED összegyűjtötte az elítéltek öngyilkosságának hátterében álló okokat.

Az első ok az elszigeteltség, ami jelentős rizikófaktor. Az öngyilkosság veszélye 15-ször nagyobb az elszigeteltség miatt, mint azoknál a fogvatartottaknál, akik átlagos körülmények között töltik a szabadságvesztés-büntetés időtartamát.

A második ok az előzetes letartóztatás, ami több öngyilkosságot okoz, mint maga a szabadságvesztés-büntetés. Az egyént érő sokk és a jövő bizonytalansága felborítja a fogvatartott lelki egyensúlyát, amelynek következménye az öngyilkosság. Az előzetesen letartóztatottak között 10 ezer főre 34 öngyilkosság, viszont a végrehajtandó szabadságvesztés-büntetés során 13 öngyilkosság jut.

Az elkövetett bűncselekmények bizonyos formájához gyakrabban társul az öngyilkosság, mint másokhoz. A statisztikák szerint az emberölés és bizonyos nemi erőszak elleni bűncselekmények elkövetői között gyakoribb. Ezeknél a bűncselekményeknél hosszú a szabadságvesztés-büntetés, ami kihat az elkövetők pszichés állapotára. Az elítéltek másik részéhez azokat soroljuk, akiknek a tettük miatt lelkiismeret-furdalásuk támad, majd öngyilkosságba menekülnek, de vannak, akik akár igazságtalannak vagy társadalmi kirekesztésnek tartják a büntetést.

A társadalmi kapcsolatok elvesztése, a szeretett személyek részéről a támogatás hiánya is öngyilkosság-kiváltó tényező. Megfigyelték, hogy azok az elítéltek, akiket nem látogatnak, 2,5-szer gyakrabban követnek el öngyilkosságot vagy kísérlik meg azt, mint a többi fogvatartott.

Az ötödik tényező valamilyen korábbi mentális betegség fennállása, amely a szabadságvesztés idején ismét felszínre kerül és problémát okozhat.

Forrás: Annalisa Lista: Five to factors that drive inmates suicide. WestInfo, 2015.04.22.

Olaszországi börtön-egészségügyi konferencia

Az Olasz Börtön-Egészségügyi Társaság 2015 júniusában Calgiariban megtartott országos konferenciáján több felmérés eredményét ismertették. A kutatások arra irányultak, a szakemberek kiderítsék, hogy milyen arányban jelennek meg az egyes betegcsoportok a fogvatartottak között.

Megállapításra került, hogy az olasz elítéltek kétharmadának legalább egy betegsége van. 48%-uk valamilyen fertőző betegségtől szenved, sok esetben a kedvezőtlen börtönkörülmények miatt. 32%-nak pszichiátriai zavara, 17%-nak mozgásszervi, 16%-nak keringési, 11%-nak anyagcsere- és felszívódási, 10%-nak bőrgyógyászati problémája van. A HIV-fertőzések száma némi csökkenést mutat, köszönhetően a különféle, évek óta tartó projekteknek. A HIV-fertőzött fogvatartotti populáció 73%-a hatékonyan működő kezelésben vesz részt.

Forrás: Researches for the Prison Health Conference. Cagliari News, 2015.06.30.

Mentálisan beteg fogvatartottak

A kelet-angliai Norwich börtön költségvetésének megszorításával együtt jár az is, hogy az eddigi fejlesztések megvalósítása lelassul. A börtönfelügyelet úgy látja, hogy a pénzügyi források csökkenése ellenére a börtönszemélyzet mindent megtett, hogy a fogvatartottak biztonsága fennmaradjon. Az Igazságügyi minisztérium szóvivője jelezte, hogy országos szinten sikerült 1 700 új fegyőrt toborozni, az alapképzésük 8-12 hetet igényelt.

A jelentés kihangsúlyozta, hogy aggasztóan nő a mentális betegségben szenvedő elítéltek száma. Az 1983 óta hatályban levő Egészségügyi törvény alapján bírósági döntés határozza meg, hogy a fogvatartottat börtönkórházban tartják vagy bv. intézetbe szállítják.

Forrás: Norwich Prison budget cuts „hold back improvements”. NBC News, 2015.07.06.

Drogfüggő elítéltek kezelése Cipruson

A Nicosia egyetem és a rendőrség több, függőséggel kapcsolatos felmérést is készített az új ciprusi kábítószerügyi törvényjavaslat elkészítése előtt. A készülő jogszabály célja, hogy a függőségtől szenvedő elítélteket távol tartsák a börtöntől és detoxikáló, valamint rehabilitációs kezelőközpontokban helyezték el őket.

Ionas Nicolau igazságügy-miniszter jelezte, hogy a 15–30 év közötti személyek esetében vizsgálták meg az alkohol, a drog és a játékfüggés kérdését. Az utóbbi azért fontos, mert az illegális fogadás egyre nagyobb teret nyer a fiatalok között, szenvedéllyé válva legalább akkora problémát okozhat, mint a drog- vagy az alkoholfüggőség. Két évvel ezelőtt még 190 volt, ma már csak 16 kaszinó működik az országban. A szakemberek kaszinóbezárástól a problémák automatikus megoldását várták, de helyette a fiatalok között virágozni kezdett az illegális fogadás.

Forrás: Bill to keep drug addicts out of prison. Cyprus Mail, 2015.05.12.

Orvoshiány Németországban

Alsó-Szászország 13 bv. intézetében orvoshiány mutatkozik. A heti 40 órás munkahét sok megterheléssel jár. A Medical Journal kérdésére Oliver Wessels, a Vechta női büntetőintézet egyik vezetője is megerősítette, hogy az orvosi kezelések biztosítva vannak az intézetben, de túl nagy terhelés van az egészségügyi személyzetben.

Évente 14 millió euróból (kb. 4 milliárd forintból) gazdálkodik a tartomány Igazságügyi Minisztériuma a fogvatartottak egészségügyi ellátását illetően. A bv. intézetekben ideális lenne olyan belgyógyászok alkalmazása, akik a HIV és hepatitisz hatékony kezelésének hátterét is ismerik.

Forrás: Doctors in the prison are in short supply. EIN News, 2015.07.12.

Elítéltek dolgoznak az Expón

Az olaszországi Expo közel száz elítélt számára a szabadság érzését adja vissza. Lombardia tartomány bv. intézeteiben került sor a fogvatartottak felkészítésére. Az illetékesek az Opera, a Bollate, a Busto Arsizio és a Monza börtönök elítéltejei közül válogatták ki az Expóra kijutókat. A munkában 83 fő vehetett részt, 6 órás váltásokban, a munkaidő pedig a 8 és 17 óra közötti időszakra esett. A fogvatartottak havonta 500 euró (kb. 155 ezer forint) fizetést kaptak. Mindegyikük feladata

a látogatók irányítása, információ nyújtása, térképek és szóróanyagok osztogatása volt.

Az Expóra került elítéltek képzése 600 ezer euróból (kb. 185 ezer forint) válsult meg. A résztvevők a felkészítő tanfolyam során megismerték az Expo feladatát, logisztikai problémákat oldottak meg, magtanultak elsősegélyt nyújtani és azt is, hogyan kell udvariasan kommunikálni a társadalom bármely tagjával.

Forrás: Giuseppe Guastella: Condannati lavorano in Expo. Corriere della Sera, 2015.05.29.

Börtönfelújítással egybekötött szakmai program Máltán

A máltai Corradino büntetőintézet egyik részlege egy 70 ezer eurós (kb. 22 millió forint) projekt keretében teljes átalakításon ment keresztül. A munkában 30 elítélt és a börtönszemélyzet 8 tagja vett részt. Carmelo Abela belügyminiszter elégedettségét fejezte ki az eredményekkel kapcsolatban. A projekt során szakmai oktatásban is részesültek a fogvatartottak.

Ezzel párhuzamosan a Málta Egyetem is bekapcsolódott a börtön életébe, és az önkéntesek az elítélteknek angol nyelvű kommunikációt oktattak. Ehhez a kezdeményezéshez 160 fő csatlakozott. Abela belügyminiszter jelezte, hogy várják azokat a cégeket, akik hajlandóak a fenti felújítási projektben részt vevő fogvatartottakat a szabadulásuk után is alkalmazni.

Forrás: Prison wing renovation with skill improving in €70,000 projekt. Malta Today, 2015.06.25.

Természetvédelmi projektek az USA-ban

Az Egyesült Államokban az utóbbi egy évtized alatt bizonyos intézetekben előtérbe kerültek a környezetvédelmi projektek. Washington államban, Olympia városához közel a fogvatartottak ritka, veszélyeztetett növény- és állatfajokat gondoznak. A folyamat végén az egyedek visszakerülnek a természetbe. A projekt 10 évvel ezelőtt kezdődött, amikor az állami egyetem és a börtön megállapodást írtak alá. A büntetésüket töltő, fenti programban részt vevő fogvatartottak megtanulják, hogyan lehet védeni a földet a globális veszélyektől.

A programhoz csatlakozott Stafford Creek börtön kertészetében is a hagyományos bv. intézetekben megszokott biztonsági berendezéseket alkalmazzák. Az önként jelentkező elítéltek kis csoportja minden nap a növényekkel foglalkozik. A növénycsemetéket és virágokat azért gondozzák, hogy azok pár hónappal később visszakerüljenek a washingtoni tengerparti területekre. A virágok zöme a veszélyeztetett lepkefajok táplálékforrása is egyben. A Stafford Creek börtönben öt évvel ezelőtt indult útjára a munka, azóta egy millió ritka vagy veszélyeztetett növényt neveltek fel. Az egyetem elsősorban anyagi okok miatt kötött szerződést a büntetőintézettel, az évekig tartó természetvédelmi program finanszírozásához nem találtak anyagi támogatókat. A börtönszemélyzet úgy

látja, hogy a természetvédelmi programhoz csatlakozott elítéltek között a feszültség minimálisra csökkent, rendkívül jó hatással van rájuk a munka.

Az Egyesült Államokban több helyen is működik hasonló kezdeményezés. Az Oregon állami bv. intézet szintén csatlakozott a környezetvédelmi projekthez. Az Ohio állami börtönben az elítéltek veszélyeztetett kétélűeket, például mocsári ördögszalamandrákat tenyésztnek. Az Észak-Amerikában egykor gyakori állatot a gátépítések, illetve gombabetegségek fenyegetik, valamint még az is, hogy hobbiállatként adják-veszik őket. Az elítéltek Marylandben zsákokat készítenek az osztrigák számára, majd visszatelepítik őket a közeli Chesapeake-öbölbe.

Tom Kaye, az Alkalmazott Ökológia Intézet vezetője, aki egyike az Oregon Fenntarthatósági Börtönprojekt program irányítóinak, úgy véli, hogy a munkájuk révén keletkező haszon arányban áll a leküzdendő nehézségekkel. A fogvatartottak díjazása nagyon alacsony, például Washington államban egy dollár (kb. 290 forint) óradíjért dolgoznak.

A pszichológusok úgy gondolják, hogy a kertészkedés a munkafolyamat megismerése után akár monotonná is válhat, bár erre kevés elítélt panaszkodik. A program nagy hatással van a résztvevők lelki egészségére, sokan elhivatottnak érzik magukat arra, hogy a büntetés letöltése után is folytassák a kertészeti munkát.

Forrás: Tom Banse: A small crew of inmates is planting flowers in Stafford Creek prison. NWN News Network, 2014.1.12.

Fűrésztelepen dolgozó kanadai elítéltek

A Kanadai Börtönszolgálat cégeket toboroz, amelyek megtanítják a fogvatartottnak a láncfűrész biztonságos használatát. Alberta négy, Saskatchewan négy és Manitoba három intézetében kerülne sor az elítéltek képzésére, akik a későbbiekben láncfűrész segítségével fát aprítanának. A termékeket elosztanák a fenti intézetekben, és ellátnák a Saskatoonban található területi pszichológiai központot is.

A Börtönszolgálat gondosan megvizsgálja a jelentkező fogvatartottak alkalmasságát, a tanfolyam és a munkavégzés ellenőrzött keretek között zajlik. Mivel az említett intézetek közül a manitobai Stony Mountain és a saski Prince Albert Saskatchewan maximális biztonsági fokozatúak, ezeken a helyeken lehetnek nehézségek a tanfolyamok során.

Melissa Hart szóvivő jelezte, hogy Kanada más területein is működik hasonló jellegű kezdeményezés. Az országban a faipar fontos ágazat, műveléséhez szükség van a gépek ismeretére és biztonságos használatára. A szövetségi börtönökben induló program 33.8 millió dollárba (kb. 10 milliárd forintba) fog kerülni egy költségvetési év alatt. A projekt az intézetek számára is hasznos, hiszen a szabadságvesztés-büntetés letöltése alatt feladatot, munkát tudnak adni az elítélteknek. A Szolgálat reményei szerint a fogvatartottak a szabadulásukat követően jó eséllyel kapnak állást Kanada területén. A büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium 2015-ben elfogadott terve az, hogy a szabadságvesztés büntetés végéig a fogvatartottak kétharmadát legalább szakmunkás képzettséghez juttassa.

Forrás: Chainsaw safety training. The Canadian Press, 2015.07.07.

Oroszország elítélteket von be a világbajnokság előkészületeibe

Oroszország új projektet szeretne indítani, amely az elítéltek munkaerejét is felhasználná a 2018-as labdarúgó-világbajnokság előkészítése során. Mivel a legfontosabb feladat az új épületek alapanyagainak gyors és olcsó előállításának, így a fogvatartottak bevonása rendkívül ésszerűnek tűnik. Az előzetes megbeszélések értelmében az elítéltek gyárakban kapnak munkát, ahol a falazóblokkok gyártásában vesznek részt. Egyelőre nem tervezik, hogy az építkezéseken is jelen legyenek a fogvatartottak, elegendő költségcsökkenést hoz már az is, hogy az előkészítő munkafázisokba bevonják őket.

Forrás: Russia plans to use prison labour for 2018 World Cup. New Europe, 2015.05.25.

Új oktatóközpont Ausztráliában

Queensland Ausztrália második legnagyobb állama, az ország észak-keleti részén található. Az állam börtöneiről általánosságban elmondható, hogy túlszűfoltak, amit bizonyos veszélyeztetett csoportokba tartozó fogva tartott egyének nehezen tolerálnak.

A queenslandi kormányzat szerint egy oktató- és továbbképző központ felállítását sokat segítené a helyzeten. A 145 millió dollárba (kb. 41 milliárd forintba) kerülő terv megvalósításához az ipswichi Borallon büntetőközpontot tartják a legideálisabbnak. A „Keress pénzt, és tanulj!” projekthez 18–30 év közötti fogvatartottak csatlakoznának.

A büntetés-végrehajtásért felelős miniszterium jelentése szerint 2012 óta a fogvatartotti létszám 30%-kal növekedett. Jo-Ann Miller miniszter úgy látja, hogy az új projekt megvalósulása révén 500 fogvatartott képzéséről tudnának gondoskodni, illetve a börtönök jelenlegi 112%-os leterheltsége a Borallon központ megnyitásával 98%-ra csökkenne.

Miller elmondta, hogy szeretnék, ha a fogvatartottak produktívan töltenék a napjaikat és megfelelő képzettséget szerezve kezdenék új életet a szabadulás után. A queenslandi kormányzat együttműködési megállapodásokat kíván kötni a helyi iskolákkal, államilag elismert képzési központokkal, amelyek becsatlakoznának a tanítási folyamatba. Arra törekuszenek, hogy a fogvatartottak számára a főiskola és az egyetem is elérhető legyen, ha van rá igény.

Jo-Ann Miller különösen veszélyeztetett csoportnak tartja a fiatalkorúakat, akiknek a száma az utóbbi 12 hónapban megduplázódott. A fiatalkorúakra különösen nagy figyelmet kell fordítani, hogy lehetőségük legyen új életet kezdeni a szabadságvesztés letöltése után. A tervek szerint a Borallon börtön 2016 közepén kezdi meg a projekt működtetését.

Forrás: Elise Worthington: Queensland government to open first training prison of its kind to help ease critical overcrowding. ABC Net News, 2015.07.07.